

В Україні налічується 28 порід коней – це золотий фонд конярства. Висвітлюються аспекти розведення, технології утримання, відтворення, оцінки походження коней та їх використання у народному господарстві.

In the Ukraine there are 28 breeds of horse – the gold found of horse breeding. Some aspects of breeding, housing technology, reproduction, assessment of horse genetics and their use in economic.

УДК 636.1.082.013

МЕТОДИ РОЗВЕДЕННЯ ПРИ ОДЕРЖАННІ ПЕРЕМОЖЦІВ ТРАДИЦІЙНИХ ПРИЗІВ І ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У СЕЛЕКЦІЇ ЧИСТОКРОВНОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ

О.А. Чорна *

Інститут тваринництва УААН

У статті наведені дані вивчення методів розведення при одержанні переможців традиційних призів.

кінь, чистокровна верхова порода, методи розведення, лінійна поєднаність, аутбридинг, інбридинг

Методи розведення відіграють першорядну роль у племінній роботі. Знання систем підбору, за допомогою яких одержують коней з високою робото-здатністю (у чистокровній верховій породі це переможці традиційних призів), і їх зважене використання дозволяють у кінцевому підсумку покращити породу в цілому.

Матеріал і методика. Нами були вивчені методи розведення, за допомогою яких були одержані переможці призів Великого Дворічного, Великого для кобил 2 років, Великого Літнього, Великого для кобил 3 років (Оксу), Великого Українського (Дербі), Президента України, України, що розігрувались на іподромах Львова та Одеси з 1990 по 2000 роки. Матеріалом для досліджень служили родоводи переможців вищевказаних призів.

Результати досліджень. Переважна більшість переможців (51 або 96,2%) була одержана при поєднанні різних ліній, а решта (2 або 3,8%) – методом внутрілінійного розведення. Окремі вдалі варіанти міжлінійної поєднаності наведені у таблиці 1.

Взагалі треба відмітити широку поєднаність ліній Феларіса, Дугласа, Пренс Роза, Турбільона, Мен О'Уора між собою.

Щодо методів розведення, то при міжлінійному поєднанні застосовували такі моделі спорідненого і неспорідненого парування (табл. 2). 19 переможців (37,2%) одержані методом аутбридингу. У більшості випадків мав місце аут-крос – особливо при використанні імпортних плідників. Прикладом можуть бути родоводи Ясновидця (дворазового переможця призу України) лінії Вату, і Еласти лінії Неарко (виграла призи Великий Український та Великий для кобил

* Науковий керівник - доктор сільськогосподарських наук, професор Волков Д.А.

3 років). Але з успіхом застосовували й інші моделі неспорідненого розведення: топкрос, боттомкрос.

1. Ефективність міжлінійної поєднаності при одержанні переможців традиційних призів

Поєднання ліній	Кличка переможця	Виграні призи
Феларіса- Дугласа	Гімн Грим Джейран	Президента України, України СРСР (України) Великий Дворічний, Великий Літній, Президента України
Дугласа- Феларіса	Арс Консул Древность	Великий Дворічний Великий Львівський Великий приз для кобил 2 років
Рібо- Пренс Роза	Байкал Бекетовка	Великий Літній, України Великий приз кобил 2 років
Рібо- Неарко	Бахрейн Бедуїн	Великий Дворічний Великий Літній
Пренс Роза- Блендфорда	Аванпост Ранет	Великий Український Великий Літній, Великий Львівський, С.М.Будьоного

2. Розподіл переможців традиційних призів за методами розведення

Методи розведення	Кількість переможців			Загальна кількість виграних призів
	всього	Оксу	Дербі	
Аутбридинг, всього	19	5	3	26
Ауткрос	13	4	2	20
Топкрос	2	1	1	2
Боттомкрос	3			3
Інбредлайнкрос	1			1
Інбридинг, всього	32	6	8	45
Простий	12	3	2	16
Простий + боттомкрос	2	1		2
Простий + топкрос	3	1	1	5
Комплексний	8	1	3	14
Комплексний+ боттомкрос	2		1	2
Комплексний + топкрос	5		1	6
Всього	51	11	11	73

Більшість переможців була одержана шляхом інбридингу. Найчастіше у родовах зустрічався простий (вище згаданий Байкал) або комплексний (Ранет) інбридинг, але застосовувалися і більш складні форми. Це спостерігалося при використанні інбредних плідників або маток у підборах з аутбредними матками або плідниками, поєднання яких мало інбридинг на одного або декількох предків. Прикладом можуть бути родоводи Бахрейна (комплексний інбридинг + топкрос) або Бедуїна (комплексний інбридинг + боттомкрос).

Аналіз методів розведення, за допомогою яких одержані переможці призів Великого Українського та Великого для кобил 3 років, свідчить, що більшість дербістів одержана методом віддаленого інбридингу – простого та ком-

плексного – у поєднанні з боттомкросом або топкросом. (див.табл.2). Взагалі родоводи без слідів інбридингу зустрічаються у дербістів тільки двічі, коли на іпподромах випробовували потомків імпортованих плідників. У родоводах переможниць Оксу ауткрос зустрічався частіше, але і тут у більшості випадків мали місце різноманітні форми інбридингу.

Вивчення родоводів коней, багаторазових переможців традиційних призів, свідчить, що і в даному випадку основним методом розведення виступає інбридинг простий (переможець призів Великого Українського і Президента - Радіус) і комплексний (переможець Великого Літнього, Великого Львівського, ім. С.М. Будьонного – Хан), а також топкрос+інбридинг простий (Метрологія, переможниця Великого Дворічного та Великого Українського) або комплексний (вищевказаний Байкал).

У родоводах переможців застосовували інбридинг різних ступенів. Найчастіше це був віддалений інбридинг IV-IV, V-IV, IV- V, V-III на Агрегата, Граніта 2-го, Дугласа, Елемента, Моссборо, Рібо, рідше – помірний III-III на Афінс Вуда. Особливий інтерес викликає єдиний випадок застосування близького інбридингу в ступеню II-II на Суздаля. Одержана методом внутрілінійного розведення Амга виграла Великий приз для кобил 3 років, була другою у призі Президента України, третьою в призі Гітари і мала високий бал за екстер'єр. На жаль, цей метод більше не повторювався у підборі, і в нас немає змоги всебічно оцінити подібний прийом селекційної роботи.

Висновок. Найбільш ефективним методом розведення при одержанні переможців традиційних призів слід вважати простий та комплексний інбридинг віддалених ступенів, а також ауткрос.

В статье приводятся данные изучения методов разведения при получении победителей традиционных призов.

The efficiency of breeding methods for obtaining of winners of traditional prizes is studied.

УДК 636.1.082.13

НОВЫЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЖЕРЕБЦОВ-ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ ЧИСТОКРОВНОЙ ВЕРХОВОЙ ПОРОДЫ ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ИСПЫТАНИЙ ПОТОМСТВА

А.А. Новиков

Институт животноводства УААН

А.И. Павловская

Николаевский институт АПВ УААН

Обсуждается новый методический подход к оценке жеребцов-производителей по результатам испытаний потомства.

жеребцы-производители, испытания, потомство, оценка, ипподром

В I томе Государственной книги племенных лошадей чистокровной верховой породы России (Дивово, 1999) в статье О.И.Сулейманова “Состояние